

nega obnašanja memo Vindov, kar bodo vsaj tisti spoznali, ki si na take reči bolje spremljajo, in so imeli z obojimi več opraviti. Se vé, da je moral ta razloček nekdaš še veliko večji biti. Tega pa tudi ne moremo reči, da bi nekteri razločki ne izvirali iz posebnih okoljšin, v katerih je limigantski zarod v svojih zdajnih deželah bil, ali je morda še. Se vé, da so se Vindi tudi več ali manj povindili.

Zakaj je cesar Konstantin leta 334 po Kr. med drugimi deželami zlasti v italjsko Krajno, na Štajarsko in Horvaško Limigante preselil, bomo umeli, ako premislimo kako so bile te dežele ljudi spraznjene. Od leta 254 do 276 po Kr. so Markomani, Kvadje, Gotje in alemanski Jutungi tod rogovno ropali, požigali in morili. Rimski cesar Licini Galien je leta 266 po Kr. skoz Celje nad nje šel; pa kaj je hotel revež opraviti, ko je domá silno nepokojev in homatij imel! Še le leta 276 po Kr. je cesar Klavdi rimske legijone skoz Celje peljal, da je te neposajence ukrotil. Rameno spraznjene dežele je hotel Konstantin napolniti z ljudmi, kateri bi mu bili zvesti in bi mu pomagali cesarstvo braniti. Ko ravno Limigantje niso nikamor vedili, jim je te dežele odkazal.

Ob družem preseljevanji t. j. leta 454 po Kr. so bili Limigantje na Štajarskem pri Maribori dobili svoje selišča, ker je ob tem času tod bil svet posebno ljudi spraznjen. Od leta 378 do 398 po Kr. so divje ljudstva tod razsajale, ljudi morile in vse končevale, kakor smo iz lista svetega Hieronima Heliodoru pisanega vidili. Leta 408 po Kr. so Gotje pod svojim kraljem Marikom skoz Celje do Rima prederli. Na begu iz Italije pred rimskim vojskovodjem Steljkotom (Stilico) so potlej okoli Celja in Ptuja strašno morili in plenili. Kar je tem ostalo, so pozneje Huni končali, med drugim tudi Emono in Oglej. Limigantje, ki so med Huni kot njih podložni in zvezniki iz svojih prejšnjih stanovanj sem prišli, so vidili močno spraznjene kraje, v katerih so že semtertje njih sorodniki bili, toraj jim je lahko na misel prišlo, se semkej preseliti.

Kakor dandanašnji tukajsina slovenščina kaže, ki se v Ljubljani, naslednici nekdanje Emone govori, se Limigantje v Emoni in nje gorenjih krajih niso bili naselili, ampak je bila vedno vindska. Ko je bila razdjana, so se nje prebivavci, kar jih je ušlo, v gornje kraje, se vé da zlasti v hribe umaknili. Pozneje so se spet razvalin in pogoriša svojega mesta polastili, in sčasoma namest Emone Ljubljano postrojili.

Oboji, Vindje in Limigantje so od nekdaš verli Slovenci. To vsi spoznamo; torej menim da bi bilo od več opominjavati, da naj tem preiskavam nihče kacega zabavljanja ali očitanja, ne podtika. Slovenska sorodnost in vkupejstvanje skoz 15 stoletij je oboje v eno zmenila.

O cerkvenem petji in orglanji po deželi.

Spisal Kamilo Mašek.

(Dalje.)

Tretje zahtevanje je čisto praktično, to je, orglanje s pomočjo podnožnika in registrov.

Kdor hoče prav organist biti, mora razun že naštetih teoretičnih znanost tudi vediti: kaj je resnično lepo. Vse drugo si zamore vsak z lastno neutrudljivo pridnostjo in prebiranjem slavnih mojstrov prilastiti. Da je fantazija o tem veliko vredna, je gotovo; da bi jo pa mogel vsak organist imeti, ni potreba, ker mnogo izverstnih organistov je že bilo, akoravno niso imeli ne cempera fantazije.

Orglanje je trojno: ali 1) orgle spremljajo petje, ali 2) se igrajo serce povzdigajoče zložene viže brez petja, ali 3) proste igre.

Ako je orglanje združeno s petjem, naj je tako rekoč, petju podverženo in naj se ne povzdiguje čež-nj — tudi naj se opuščajo vse berklarije, ktere bi utegnile pevce motiti. Če prostejše in manj okinčano je orglanje, lepše se

bo petje razlegalo, da bode to, kar v resnici ima biti, namreč pobožna molitev vernega serca. Jemlji pohlevne in nježne (registre) in nikar ne misli, da je lepše, ako hrup in šunder principalov in mikstur po cerkvi doni. Rekel bi, da samo pri: „gloria in excelsis Deo“ in „hosana in excelsis“ so krepki in močni glasovi primerni. Pri vseh drugih delih svete maše se bolj nježni glasovi prilegajo. Ravno tako se mora varovati, ne prevečkrat pedalov pritiskati. Drugači je, ako vsa množica v cerkvi poje, ker o takih okolšinah se morajo glasovi prostejši spuštati, podnožnik naj ne miruje in sploh krepkeji naj pojó orgle, da vsak lahko pravi glas vjame in da se ne pozná, če se prav kateremu nekoliko spodtakne. Kteri registri naj se rabijo o spremljevanji, bomo pozneje povedal.

Ako so orgle samostojno godbeno orodje, to je, ako se hočejo na orgle igrati viže za orgle narejene, naj se vselej izvoli času in kraju primerna kompozicija, ktero moraš dobro preigrati in se je navaditi, da ti bo gladko spod rok šla. Bukve, ki o tej reči govoré, so priporočila vredne: Bibl Ant. 12 Präludien zum deutschen Hochamte und Segen. Wien bei Spina, 30 kr., — Rieder Amb. 6 kurze Präludien zur Selbstübung. Wien bei Haslinger 30 kr., — Keller M. 20 kleine Vorspiele, Augsburg bei Böhm, 36 kr., — Kempter Fr. 200 leichte Compositionen der besten Meister. Augsburg b. Böhm 4 fl. — Schmid A. Orgelschatz für schwächere Spieler 200 Stücke, Augsburg bei Böhm 3 fl. 36 kr. — Der vollkommene Organist. Wien bei Haslinger — pet zvezkov — à 45 kr. — Organon, Sammlung von Orgelstücken, Augsburg bei Böhm. — Schneider A. 6 Pastoralstücke, Wien bei Haslinger 24 kr. — Richter Fr. 8 kurze und leichte Pastorellen, Augsburg bei Böhm 36 kr.

Tudi sledeči so vredni, da se priporočajo:

Bach J. F., Albrechtsberger, Händel, Sahter, Mendelssohn-Bartholdi, Kittel, Rink, Vogel, Graun, Schneider, Knecht, Vierling, Türk, Hässler, Müller, Umbreit, Mozart, Seyfried, Wolf, Abbé Vogler, Hering, Drechsler, Kirnberger, Bibl, Preier, Führer, Kühmstedt, Neukomm, Lump, Tuma, Assmayr, Likl, Feigler, Kafka, Kempter, Krebs, Kühne, Freih, Volkert, Hauptmann itd.

(Dalje sledi.)

Slovanski popotnik.

Slovanski naseljenci v zdoljni Italii.

Malokomu bi utegnilo znano biti, pa v narodoslovnem oziru je znamenljivo, da so že več ko 500 let v napolitan-skem kraljestvu, v okraju Molice, 15 italianskih milj od jadranskega morja, Slovani naseljeni. Kakih 3000 je téh ljudi in prebivajo v selu, Vodajva po imenu, ktero Italijani „Acquaviva t. j. živa voda“ imenujejo. Jezik téh naseljencov je najbolj horvaškemu podoben, pa bolj omikani govoré tudi italianski, in to bolje in ličneje, kakor Italijani v okolici.

Pervi poduk v šoli teh Slovanov je slovansk in v slovanskem jeziku pridigajo tudi njih duhovni, kateri dobivajo svoj bogoslovski poduk v duhovnem semenišču v mestu Termoli.

Posebno znamenito pa je, da se ti najbolj južni odcep-ljenci slovanskega rodú ne odlikujejo samo memo svojih bratov v prvotni domovini, kar višjo omiko zadeva, temuč da tudi svoje sosede v okolici v nji dalječ preségajo. —

Gospodarski list, izhajajoči v Zagrebu, piše v broji 24 sledeče: „Novice donesó kaj važen sostavek od gosp. M. Majarja, pod imenom: Naše slovstvo. Mi priporočamo vsakemu prijatlu Jugoslovanov in njihnega jezika ta sostavek, ker je pisan v duhu ljubezni in sloge, in to je, česar nam je treba. Lepo in skozi in skozi serčno pravi g. Majar: gledajmo več na to, čto nas spojuje, nego na to, čto nas razločuje.“

Vprašanje to je veliko vprašanje; vprašanje tako, katero se rešiti mora.“ —

Pervi zvezek letošnjega *Nevena*, katerega je vsak prijatelj jugoslovanske literature tako težko pričakoval, je prišel te dni v Zagrebu na svetlo. Na 6 polah četrte obsega: Pjesništvo i pripovedke; povestnica, narodo- in zemljopis; obrazovanje i škola; priradoslovje, različite črte; vjestnik. — Lepa in ukusna je notranja kakor unanja oblika tega zvezka in želeti je, da bi „*Neven*“ več prijateljev imel, kakor jih je doslej štel.

Novičar iz avstrijskih krajev.

Iz Milana. 25. jun. Dolina Italija bi utegnila letos največ žide pridelati, ker je ondašnji pridelk bogat. V srednji Italiji je niso menj pridelali, kakor pretečeno leto. Severni kraji so zavoljo bolezní sviloprejk najbolj v škodi. Pa vendar je iz Friulskega brati, da so to leto več mešičkov pridelali, kakor lansko leto; toda mešički dajejo menj žide.

Iz Gorenskega 22. jun. Nek pastir je zakuril v Deberški gori; ne da bi bil pogasil ogenj, žene svoje čedo domú. Proti šesti uri zvečer zapazimo 6. junija v gojzdu ogenj. Radoljska okrajna gosposka in bližnji sosedje so ob 9. uri zvečer ogenj pogasili. Nekteri možje so bili na straži ponoči in do poldne družega dneva. Mislili so, da je požara konec in gredó domú. Ali po poldne se uname gojzd z novega in ogenj je tako hitro se razširjal, da se je bilo bati, da bo celega gojzda konec. Okrajna gosposka in sosedje so mu pa vendar s težkem prizadevanjem meje postavili. Pa, žali Bog! na drugi strani je začelo germovje in koreninje tléti in goréti in je gorelo po tléh do 21. junija. Bližnje soseske so prihitele gasit in upati je, da bodo do večera vse pogasile.

Iz Idrije 24. jun. Zvečer pred dnevom sv. Ahca smo imeli priložnost, dvojno slovesnost obhajati, eno, kar utiče naše jame, drugo, koja je iz bratovskih sere za nesrečne Laščane izvirala, in tudi zopet enkrat priložnost dala, v našem milem jeziku Županovo Micko gledati. Prijatli in prijateljice slovenskega gledališča so namreč omenjenim pogorelcom v prid s to igro 43 gld. 18 kr. naklonili. Tako se v naših gorah še včasih kaka slovenska iskrica vtréne, potoženo bodi Bogu, da — samo pri nas. Hvala, lepa hvala gosp. Blazniku, ki je nepohlepno nam natisnil in poslal gledišne občerte.

Novičar iz raznih krajev.

C. k. dnarstveno ministerstvo je z razpisom od 14. junija t. l. dovolilo, da se bodo od 1. julija 1857 do tiste dóbe, ko bodo novi dnarji avstrijske veljave vpeljani, sreberni dnarji držav nemško-avstrijske dnarstvene zveze po izrečeni veljavnosti v konvencijskem dnarji se v c. k. dnarnicah za vsako plačilo jemali, in sicer po téj le tarifi: 1. dva zvezna tolarja veljata 2 gld. 51 kr. ali 8 avstr. lir in 55 centezimov (kovani po dnarni pogodbi, storjeni na Dunaji 24. januarja 1857). — Visoko dnarstveno ministerstvo je prejelo načert, po katerem bi bile vse državne dnarnice v kronovinah pooblastene, na državne dolžne pisma in gruntno-odvezne obligacije v omejenih zneskih in za odločen čas dnarje dajati. — V Terstu že zdaj za pričetek vožnje po železnici veličanske priprave delajo. Še bolj bo pa te slovesnosti povzdignil prihod Nj. c. k. Veličanstva, Cesarja, z Njegovem presvitlém bratom, nadvojvodom Maksimilianom Ferdinandom, kateri bo o tej priložnosti svojo nevesto v Terst pripeljal in se več dni v tem mestu pomuditi utegnil, v katerem je, kakor je sam rekel, najlepše dni svojega življenja preživel. — V politiki je pa sicer suša, silna suša, kakor po zemlji, koja po dežji hrepení, kakor riba na suhem: — Francozi so volili in ondašnja vlada je ta

pot premagala. — Iz Černogore se sliši, da je knez Danilo s celo svojo telesno stražo v kloster Ostrog šel, kjer je ljudstvu napovedal, da bo moglo še enkrat toliko neposrednih davkov plačati, kakor doslej. Da so Černogorci po téj novici s kislimi obrazi se pogledovali, si mora slednji misliti. Dežela navadnih davkov ne more opravljati, kako ji bo mogoče, dvojnate prenašati. Danilo je svojem podložnim tudi oestro prepovedal, živino cesarskim podložnikom prodajati. Kdor se prederzne, kaj takega storiti, mora 50 gld. kazni plačati. — V Carigradu so, skoraj da najeti Černogorci, Danilovega strica, Štefana Petroviča, umorili. Natolcovan je bil, da zahteva, vlade Černogore se polastiti. Bil je rajni popred avstrijski oficir in poslednji prigodki v Černogori so ga peljali iz avstrijske službe v Carigrad, da bi ondi svoje namene beržeje doségel, kjer je pa od sovrážne osode zadét svojo dušo izdihnil. — Kako v nekterih krajih na Turškem s kristjani delajo, dokazuje to le: V Larisi, v Albanii so imeli več kristjanov zapetih, ktere so natolcovali, da so se pobune leta 1854 vdeležili. 6. junija so jih izpeljali iz jéce, Bog vé, s kakošno sladko obljubo; ko pa nesrečni iz jéce pridejo, planejo rabeljni čez-nje in jih posekajo, rekoči, da so hotli ujiti.

Izgledi poezije slovenske v narečji Varaždinsko-Zagrebskem.

Na osmi strani vvoda „Ilirske čitanke za gornju gimnaziju I.“ se bere, da so Slovenci, ki žive na Horvaškem v Zagrebski, Varaždinski in nekdanji Križevski županiji, marsikaj v svojem narečji pisali, da so večidel prozo rabili in skoro vsi pesništvo preskočili. Ker so v ti knjigi pesniški izgledi tega narečja izpuščeni, menim, da bi ne bilo od več, če bi „*Novice*“ radovednim in takih stvari željnim bravcom kako pesmico naznanile. Ljudje jih imajo sem pa tam nekaj prepisanih in nekatere izmed teh so jako med ljudstvom razširjene, in toraj se tudi tu in tam kaka varijacija dobi. Tudi jaz sem dobil po nameri knjigo pisanih pesmic brez imena. Kdo jih je delal ali nabral in prepisal in kdaj in kje je živel, tega nekaj bi se dalo spoznati iz nadpisov, na priliko: od grofa Janka Draškoviča, kaj njegov „frater na Brezovice komponoval je“. Anno 1780; Item od Draškoviča; pesma od zime. Leto 1785 napravljena; gratulatia Evice za godovni dan, leto 1805 napravljena; sklep te pesmi je tak:

Ova tebi, draga Eva,
Tvoj priatelj verno speva,
Poznaš dobro Plepelič Janka,
Bog ga živi vnogog danka.

Iz te zbirke náte nekoliko pesemc, da bote vidili, kakšnega so duha in jezika. Pisane so v starem Horvaškem pravopisu: M. Kračmanov.

Od mladenčev i devojčic.

O divojke, vrt zeleni,
O mladenči, cvet ljubljeni,
Dok rastete, dok cvetete,
Dok ste mladi, dragi jeste
Vsem i vsakomu.

Doklam jeste vu tom cvetu
Prijeti ste po vsem svetu,
Vsaki želi vaša leta,
Vsaki veli: ovo cveta
Srđeu momu dragoga.

Mladost vaša je cvetuča,
Krv je pako vsa goruča,
Vsaki vu vas oči vpira,
Ar lepota nima mira,
Ona truca ljubiti.

Vi živete vu veselju,
Spunjavate vašu želju,
Vsa vam idu poleg volje,
Drugi plaču sve nevolje
I turobno življenje.

O lepote vi zrcala,
Kak se ne bi vsem dopala,
Kada mladost, kad dobrota,
Kada radost, kad lepota
Vu vas vsaka vidi se!

(Dalje sledi.)